

Ny hjorteviltforskrift

-En veileder til kommunene i Vest-Agder

Forord

Den nye hjorteviltforskriften, «Forskrift om forvaltning av hjortevilt», trådte i kraft den 15. februar 2012. Arbeidsutvalget for kommunal viltforvaltning i Vest-Agder har tatt initiativ til utarbeidelsen av denne veilederen, og gitt Faun Naturforvaltning AS oppdraget. Hensikten med veilederen er å gi en kort oppsummering av forskriftens hovedpunkter, og hvilke endringer den nye forskriften medfører for kommunene i Vest-Agder. Den gir også råd om hvordan utfordringer og muligheter kan håndteres i praksis.

Den nye hjorteviltforskriften er tydelig på at kommunene skal utarbeide mål for hvordan hjorteviltbestandene skal utvikle seg. Slike målsettinger skal være både målbare og etterprøvbare.

Det er et overordnet mål at hjorteviltforvaltningen skal være mest mulig stammerettet. Dette kan oppnås gjennom vald som omfatter store arealer, eller gjennom bestandsplanområder som favner flere vald.

I forbindelse med innføring av økte arealkrav for godkjenning av bestandsplaner, innføres en overgangsperiode på 5 år. Dette innebærer at mange kommuner ennå ikke har tatt opp i seg de endrede kravene. Da bestandsplaner før eller senere må rulleres i de ulike kommuner, vil vi her gjøre oppmerksom på de endrede krav forskriften setter, samt komme med forslag til hvordan dette kan imøtekommes.

Organisering av større forvaltningsenheter for hjortevilt i Vest-Agder skjøt fart tidlig på 1990-tallet, men fremdeles er det store forskjeller kommunene i mellom. Det har også vist seg vanskelig å få til organisering av vald og bestandsplanområder på tvers av kommunegrenser. Det siste vil ofte være avgjørende for å få til en reell stammerettet forvaltning!

Innhold

Innledning.....	3
Endringer i den nye forskriften	4
Rådyr og bever	4
Noen begreper og definisjoner	5
Elg og hjort	6
Hjorteviltregisteret.....	8
Målrettet avskyting	9
Kommunale målsetninger	9
Interkommunalt samarbeid.	10
Datoer og tidsfrister	11
Ny hjorteviltportal.....	12
Vedlegg	
Mål og retningslinjer for forvaltning av elg og hjort i Vest- Agder 2012 - 2015	13

Innledning

Hjorteviltet i Norge utgjør en stor utmarksressurs som gir en årlig førstehånds kjøttverdi på over 500 millioner kroner, og som også er et ettertraktet og betydelig jaktobjekt. I tillegg kommer ringvirkninger som følge av kjøp og salg i forbindelse med jakt og jaktrettigheter. Jakta står sterkt i Norge, og temaet jakt og forvaltning vekker et stort engasjement i mange lokalsamfunn. Hjorteviltet er dessuten en kilde til fine opplevelser for alle friluftinteresserte.

De samfunnsøkonomiske kostnadene knyttet til en høy tetthet av hjortevilt, gjør seg hovedsakelig gjeldende gjennom skader på skog og innmark, samt viltulykker på vei og jernbane. Tidligere undersøkelser fra Skandinavia indikerer at en ulykke mellom elg og bil koster samfunnet, omregnet til dagens pengeverdi, over 200 000 kr i gjennomsnitt (Sivertsen m.fl. 2010¹). En god forvaltning krever derfor en balansering av de verdiene og kostnadene hjorteviltbestandene medfører.

I hjorteviltforskriften lyder formålsparagrafen (§ 1) som følger:

«Formålet med denne forskriften er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser».

Den reviderte forskriften holder fast på at det er lokale grunneiere og jaktrettshavere som har ansvaret for organisering og tilrettelegging av jakt og forvaltningstiltak i hvert vald. Samtidig er det staten som legger de overordnede rammebetingelser for forvaltningen av hjorteviltet, gjennom utarbeidelse av lover og forskrifter. Videre er fylkesmannen klageinstans for kommunale vedtak. Forskriften har også som hensikt å tydeliggjøre rolledelingen mellom rettighetshavere, og lokal- og regional forvaltning.

Kommunene har fått sin rolle i forvaltningen av elg og hjort tydeligere presisert, og skal utarbeide mål for hvordan hjorteviltbestandene skal utvikle seg. Slike målsettinger skal være både målbare og etterprøvbare.

Samtidig er det slik at hjorteviltet ikke forholder seg til kommune- og valdgrenser. Det er i forskriften fastsatt ulike virkemidler for å stimulere til samarbeid over større arealer, slik at man i større grad forvalter hjortevilt over en større del av årsleveområdet, og således i større grad tilnærmer seg en reell, stammevis forvaltning.

---

¹ Sivertsen, T.R., Gundersen, H., Rolandsen, C.M., Andreassen, H.P., Hanssen, F. Hanssen, M.G. & Lykkja, O. 2010. Evaluering av tiltak for å redusere elgpåkjørsler på veg. Høgskolen i Hedmark – oppdragsrapport nr. 1-2010.

Endringer i den nye forskriften

Hvor finner en forskriften?

Den nye hjorteviltforskriften ligger på Lovdata og kan finnes her:

<http://www.lovdata.no/ltavd1/filer/sf-20120210-0134.html>.

Forskriften er også lagt ut på nettsidene til Direktoratet for naturforvaltning (DN),

www.dirnat.no.

DN har også laget et rundskriv til forskriften som kan lastes ned her:

<http://www.dirnat.no/multimedia/51739/Rundskriv-februar-2012---Viltloven-korrigert-innholdsfortegnelse-25-04-2012.pdf&contentdisposition=attachment>.

Rådyr og bever

Den nye forskriften er rendyrket hjorteviltet, noe som innebærer at bever er trukket ut. Egen beverforskrift er på trappene, men er i skrivende stund ikke trådt i kraft. Dette betyr at bever forvaltes på samme måte som tidligere, etter den gamle forskriften, inntil egen forskrift for bever trer i kraft.

For rådyr er det gitt en konkret endring, ved at det er et økt arealkrav for å tillate kvotefri jakt. Tidligere var kravet for kvotefri rådyrjakt at arealet skulle være «større enn 10 ganger minsteareal, men minst 5000 daa». Det nye kravet er hevet til «større enn 20 ganger minsteareal, eller minst 10 000 daa». Tanken bak formuleringen «eller», er at man da skal kunne ta høyde for varierende bestandstetthet mellom områder.

Kommunen kan ikke innføre kvotefri jakt uten at jaktrettshaverne søker om dette for sitt vald eller bestandsplanområde. Kriteriene som må oppfylles, er at valdet eller bestandsplanområdet er godkjent, og at arealkravet er tilfredsstillt. Bestemmelsen krever ikke at det skal foreligge en avskyttingsplan for å få godkjent kvotefri jakt på rådyr, men kommunen som lokal viltmyndighet gis hjemmel til å kunne kreve at søker fremlegger en slik plan.

Rådyr er etter manges mening en «underprioritert» art i forvaltningssammenheng, hvor potensialet for bedre forvaltning stedvis er stort. Hjorteviltforskriftens krav om vedtatte målsettinger, gjelder imidlertid også for rådyr, på linje med elg og hjort.

Større forvaltningsenheter, og et mer planmessig uttak på bakgrunn av kjennskap til bestanden, vil i de fleste områder være til fordel for både jaktrettshavere og forvaltningen.

Potensialet for å optimere jaktuttaket og gevinstene ved dette, er naturligvis størst i områder med en viss tetthet av dyr. I mer marginale områder, hvor rådyret i større grad forekommer som en «bonus» i form av enkelte fellinger fra tid til annen, vil nok rådyret også i fremtiden forvaltes deretter. Uten at det nødvendigvis er noe galt i dette.

Vi gjør oppmerksom på at tildeling av fellingsstillatelser, rapportering av fellingsresultat, samt rapportering til SSB også for rådyr skal gjøres via hjorteviltregisteret.

Noen begreper og definisjoner

De prinsipielle endringene i den nye hjorteviltforskriften er små, og mye er en videreføring fra forrige forskrift. Noen nye grep er imidlertid innført i den hensikt å oppnå en bedre bestandsforvaltning av elg og hjort, herunder omfanget av bestandsplaner og organisering av vald i bestandsplanområder. Generelt innebærer kommunenes myndighetsansvar at det må utøves faglig skjønn overfor begreper og tolkninger av ordlyden i forskriften.

Tellende areal:

Tellende areal er det arealet som legges til grunn for tildeling av fellingstillatelser. Ved beregning av tellende areal, må en skjønnsmessig vurdering legges til grunn. Hovedregelen er at; «Skogareal og myr under skoggrensa» skal regnes som tellende areal, jf. § 10. Generelt kan arealer som produserer beite, og benyttes av hjortevilt, inkluderes i tellende areal. Innmarksarealer er et typisk eksempel på områder som diskuteres i henhold til dette. Om man har innmarksarealer som produserer beite, og benyttes av hjortevilt, er det ingen ting i veien for å ta med deler av slike områder som tellende areal, selv om de tidligere ikke har vært regnet som dette. Det er primært deler av kantsonene til slike arealer som er aktuelle, da store, sammenhengende innmarksarealer ikke kan defineres som tellende areal. Motsatt vil man kanskje i enkelte kommuner ha høyereliggende fjell-områder som ikke utgjør egnede arealer for elg, hjort eller rådyr. Da er det heller ikke riktig at slike områder inkluderes i beregningen av tellende areal. Det samme gjelder innsjøer og vann av betydelig størrelse. Med skjønn og fornuft, er det ingen grunn til å gjøre dette komplisert.

Vald, jaktfelt og bestandsplanområde:

Vald er i forskriften definert som det geografiske området kommunen eller villreinnemda godkjenner for jakt på arter av hjortevilt, og som tildeles fellingstillatelser. Valdet skal være **sammenhengende** og ha en avgrensning og en form som gjør det egnet til jakt på vedkommende viltart(er). I forvaltningssammenheng er vald ikke det samme som jaktfelt, men derimot det som på folkemunne ofte er kalt «storvald» eller «viltlag». Et vald kan derfor deles i flere jaktfelt.

Om en grunneier har to adskilte teiger, som hver for seg er for små til å oppfylle kravet til minsteareal, kan heller ikke disse godkjennes som et vald samlet, selv om de da skulle oppfylle arealkravet. Dette grunnet kravet om at valdet skal være sammenhengende. Løsningen kan da eksempelvis være at områdene inngår som en del av et større område med naboeiendommer.

Det understrekes at et vald kan bestå av andre områder enn tellende areal, men dette arealet regnes da ikke med ved fastsettelse av fellingskvote. **Jaktutøvelsen** kan derimot foregå på andre områder enn tellende areal, dersom det er godkjent som en del av valdet.

Bestandsplanområde er innført som et nytt begrep. Et bestandsplanområde består av flere vald som har inngått en skriftlig samarbeidsavtale om målsettinger og avskytingsprofil i sitt område. Alle valdene i bestandsplanområdet beholder sine grunnleggende rettigheter som vald. Det vil si at hvert vald får tildelt fellingskvoter som tilsvarer valdets tellende areal.

Kommunen kan ikke kreve at bestandsplaner for et bestandsplanområde er detaljert på jaktfeltsnivå, men den skal inneholde fordelingen av dyr på valdnivå. Bestandsplanen skal vise den planlagte, samlede avskytinga i bestandsplanområdet for hvert år. Hvert vald (viltlag) får imidlertid en samlet tildeling for hele perioden som valgfrie dyr, etter det antall dyr de har krav på ut i fra areal, som tidligere. Rettighetshaverne kan seg i mellom bli enige om fordelingen av fellingstillatelser mellom jaktfelt i de enkelte valdene.

Innad i bestandsplanområdet er det derfor mulig å inngå fellesjaktavtaler for å styre jakta til de valdene hvor dyrene oppholder seg. Bestandsplanområdet skal godkjennes av kommunen, og forskriften stiller mindre strenge krav til bestandsplanområdets utforming sammenlignet med kravene til godkjenning av vald. Et bestandsplanområde gir derfor muligheter for fleksible løsninger knyttet til jaktutøvelsen, forutsatt at man kommer til enighet valdene imellom.

Bestandsplanområdet må i motsetning til det enkelte vald, ikke nødvendigvis være sammenhengende. Her blir det igjen opp til den enkelte kommune å utvise skjønn. Dersom bestandsplanområdet samlet sett utgjør egnede forvaltningsarealer, kan de godkjennes selv om deler av arealet er adskilt.

Elg og hjort

Tildeling av fellingstillatelser, §§ 19 og 21.

Hjorteviltforskriftens § 19 åpner for flerårige bestandsplaner med tildelte frie dyr, med bestemmelser, krav og muligheter.

Den kanskje viktigste endringen i den nye forskriften når det gjelder bestandsplaner, er at arealet skal tilsvare **minimum 20 ganger minstearealet**. Dette gjelder både for elg og hjort.

En bestandsplan kan godkjennes for et vald eller et bestandsplanområde, og skal inneholde en plan for avskytingen som er i tråd med kommunens målsettinger.

For allerede eksisterende valdstruktur (viltlag) er det ikke påkrevet med endringer i denne strukturen, forutsatt at arealkravet er oppfylt.

En bestandsplan skal inneholde målsetting for bestandsutviklingen, og en plan for den årlige avskytingen i antall, fordelt på alder og kjønn. Av dette følger at kommunen kan kreve en planlagt fordeling etter alder og kjønn etter § 21, dvs. kalv (½ år), voksne hunndyr (1 ½ år eller eldre) og voksne hanndyr (1 ½ år eller eldre). Man kan videre heller ikke kreve en mer detaljert fordeling enn dette. Når en plan er godkjent, tildeler kommunen en samlet fellingstillatelse for hele planperioden som valgfrie dyr. For ordens skyld; Dette betyr ikke at det enkelte jaktlag kan ha «frie» dyr på sin kvote, da denne kategorien er falt bort, jfr. bestemmelsen om at dyra skal fordeles på alder og kjønn. Det er viktig å merke seg at dette også gjelder hjort.

Dersom valdet ikke tilfredsstillter det nødvendige arealkravet for å få godkjent bestandsplan, fremstår to alternativer:

1. Det gis «mållrettet tildeling» med konkret tildeling av kategori dyr på den årlige fellingskvoten.
2. Man kommer frem til nye løsninger for å tilfredstille kravene etter § 19. Her kan kommunen spille en viktig rolle i å bidra til å komme frem til praktiske, og hensiktsmessige forvaltningsenheter.

Den ideelle løsningen vil i første rekke være at valdene går sammen og danner større vald og bestandsplanområder, og dermed også oppnår muligheten til å «flytte» på kvote og felte dyr innad i valdet. Ellers er det mulig å inkludere flere vald i et nytt bestandsplanområde. I det siste tilfellet vil man i stor grad beholde eksisterende vald- og jaktfeltstruktur.

Da hjort per i dag ofte har et høyere krav til minsteareal på Sør- og Østlandet, vil det kunne by på utfordringer å innlemme denne arten i bestandsplanene. De fleste ønsker å utarbeide planer som tar for seg både hjort og elg. Den beste løsningen vil naturligvis være å komme frem til så store forvaltningsenheter at man tilfredstiller arealkravet også til hjort. Det er her naturlig å nevne de fylkeskommunale målsetningene:

Punkt 2. «Jaktorganisering» (Vedlegg 1). Det er et vedtatt mål at «innen 2015 skal 60 % av tellende areal ligge i bestandsplanområder som utgjør en naturlig avgrenset enhet eller har et areal som er minst 30x minstearealet for elg».

Når man først skal etablere nye bestandsplanområder, er det derfor fordelaktig om man samtidig tenker «størst mulig». I utgangspunktet vil dette være en forvaltningsmessig fordel. Samtidig kan man innfri arealkravet for hjort, og også bidra til å nå de fylkeskommunale målsetningene.

Uansett, om man ikke oppnår tilfredsstillende enheter med tanke på areal, kan følgende alternativer være aktuelle:

I områder med lave tettheter av hjort, holdes denne utenfor bestandsplanene, dvs. at man inntil videre praktiserer direkte tildeling til egne hjortevald eller vald som har tilstrekkelig areal til å få fellingsløyve(r).

For et vald som har en godkjent bestandsplan for elg (men ikke hjort) tildeles hjort mållrettet etter tellende areal. Hjorten kan skytes i alle jaktfeltene i hele valdet. Dette forutsetter gode rapporteringsrutiner for å unngå «dobbeltefellinger».

For bestandsplanområder som ikke har godkjent noen bestandsplan for hjort (for eksempel fordi arealet er for lite) må fellingstillatelse på hjort tildeles vald etter valdenes tellende areal. Kommunen har ikke mulighet til å tildele noen samlet kvote til bestandsplanområdet og hjorten må felles på de valdene som fikk tildelt kvota.

Utviklingen i hjortebestanden varierer fra kommune til kommune, men mange steder på Sør- og Østlandet vil trolig tetthetene fortsette å øke fremover. En kommune kan ikke vedta en «0-visjon», dvs. vedta at hjorten ikke skal etablere seg. Det er også videre et fylkeskommunalt mål, i både Aust- og Vest-Agder, at «tettheten av hjort skal øke, slik at den

inngår som et betydelig jaktobjekt over hele fylket». En nedjustering av minstearealet kan bli aktuelt i tida som kommer, uten at dette er uforenlig med målsetningen.

Hjorteviltregisteret

§ 24. «Kommunene og villreinnemdene skal benytte Hjorteviltregisteret som verktøy for å tildele fellingskvoter, rapportere fellingsresultat og legge inn data fra sett elg- og sett hjort-registreringer».

Rutinene for bruk av Hjorteviltregisteret (HVR), er i mange kommuner godt innarbeidet allerede, men nå er altså bruken ytterligere presisert, gjennom at denne er tatt inn i forskriften.

I de fylkeskommunale målsetningene er det allerede vedtatt at:

«Alle kommunene skal innen 2013 benytte det nasjonale Hjorteviltregisteret til rapportering av fallvilt, "sett elg/hjort" og fellingsresultater. "Sett hjort" skal benyttes i alle kommuner med høyere fellingstall enn 30 hjort per år, men kan med fordel innføres ved lavere fellingstall. Fylkeskommunen har ansvar for at kommunene gjennomfører sine plikter i hjorteviltforvaltningen, med særlig vekt på å følge opp bruken av Hjorteviltregisteret».

For å få til gode registreringsrutiner er det avgjørende at kommunen har en god dialog med viltlagene, og at «sett elg/hjort» skjema overleveres snarest mulig etter jaktslutt. Etter forskriftens § 25, Rapportplikt, skal valdansvarlig representant rapportere årlig fellingsresultat på fastsatt skjema til kommunen innen 14 dager etter jaktas utløp. Kommunen skal igjen ha registrert dette for statistisk sentralbyrå, gjennom HVR, innen 30 dager etter jaktas utløp.

Nå finnes nye, elektroniske muligheter for rapportering av sett og felt vilt. På «www.settogskutt.no» kan man nå legge observasjoner fra jakten rett inn på nett, via pc eller smarttelefon. Rapporteringen kan gjøres ned på jaktfeltnivå, men valdansvarlig skal kontrollere rapporteringen, og kan redigere og godkjenne sett elg- og sett hjort-skjema for jaktfeltene i sitt vald. Slik kontroll og godkjenning gjøres etter innlogging på «www.hjorteviltregisteret.no». Det er kommunen som skal gi valdansvarlig brukertilgang til HVR.

Kommunen er alltid endelig ansvarlige for godkjenning og kvalitetssikring av data innlagt i HVR. Selv om valdansvarlig har godkjent data, skal kommunene derfor påse at dataene er troverdige. Sett elg/hjort-registreringer lagt inn via «settogskutt», må kvalitetssikres før de importeres til HVR. Dette er i utgangspunktet valdansvarlig sin jobb, men i de tilfeller valdansvarlig ikke gjør dette, er det kommunens jobb. Hvorvidt kommunen overlater til vald og jaktfelt å registrere dataene, eller fortsetter med at skjemaer sendes til kommunen for innlegging i HVR, vil variere fra kommune til kommune. Det viktigste er uansett at man etablerer rutiner og kommunikasjon mellom kommune og vald, slik at rapporteringen skjer på en god og pålitelig måte. Hvordan man praktisk løser dette må hver og en finne ut av, men det er i alle fall en fordel om flest mulig, både kommuner, jaktrettshavere og jaktlag/jegere, kjenner til de løsninger som finnes og som kan være aktuelle.

Målrettet avskyting

§ 21 Målrettet avskyting.

Dersom kommunen tildeler fellingskvoten direkte, skal denne være definert på et bestemt antall kjønns- og aldersgrupper etter følgende alternativer:

For elg:

Kalv, voksne hunndyr (1 ½ år og eldre), voksne hanndyr (1 ½ år og eldre).

For hjort:

Kalv, voksne hunndyr (1 ½ år og eldre), spissbukk, og voksne hanndyr (2 ½ år og eldre).

Det er altså ikke lenger tillatt å tildele «frie dyr», verken for hjort eller elg.

For rådyr kan imidlertid ikke kommunen pålegge målrettet avskyting av rådyr ved å fordele fellingskvoten på definerte kjønns- og aldersgrupper.

Kommunale målsetninger

§ 3. Mål for forvaltning av elg, hjort og rådyr

«Kommunen skal vedta målsettinger for utviklingen av bestandene av elg, hjort og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e).

Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane».

Kommunene skal altså vedta målsetninger for utviklingen av bestandene av elg, hjort og rådyr. Dette innebærer at kommuner som ennå ikke har utarbeidet slike mål, først som sist må komme i gang med dette arbeidet. Forskriften legger imidlertid ikke eksakte føringer for hvordan man utformer sine mål, og her er derfor mye opp til kommunene selv. Det er imidlertid viktig at målsetningene er utformet slik at de er konkrete og etterprøvbare. Ved behandling/godkjenning av bestandsplaner blir det da enklere å behandle disse opp mot gjeldende kommunale målsetninger, og definere om planene bryter eller samsvarer med disse. Målsetningene bør også ha en tidsramme, f.eks. at de underkastes samme rulleringsregime som øvrige kommunale planer knyttet til plan- og bygningsloven. Slik blir de ikke statiske, og de blir også enklere å evaluere i henhold til kriteriene.

Hjorteviltforskriften sier at målene skal ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Ved utarbeidelse av kommunale målsetninger, vil det dessuten være naturlig at man skjeler til de fylkeskommunale målsetningene, vedtatt av Hovedutvalget for Samferdsel, Areal og Miljø 1. februar 2012 (Vedlegg 1).

Disse inneholder konkrete og etterprøvbare mål, både når det gjelder dyrenes kondisjon, konflikter knyttet til trafikk, og skader på innmark.

De fylkeskommunale målsetningene kan mer eller mindre være aktuelle som kommunale målsetninger i mange kommuner. Man kan selvsagt utarbeide andre målsetninger enn disse, men det er uheldig om disse bryter klart med målene vedtatt på fylkesnivå. Det vil også være en fordel om nabokommuner fører en dialog, og presenterer sine målformuleringer seg i mellom før de vedtas.

Når det gjelder selve målformuleringene, vil det for det første være naturlig å ha mål knyttet til dyrenes vekst, reproduksjon og stammens sammensetning. Dette kan være slaktevekter, kalverater og kjønnsforhold. Mål i seg selv, gir imidlertid sjelden praktiske resultater uten virkemidler for å nå målene man setter seg. Formuleringer knyttet til dette bør derfor også med.

Målsetninger knyttet til skog, skogskader og beitetrykk kan være aktuelt. Erfaringer fra skognæringen selv er et eksempel. Resultater fra beitetaksringer er også et godt styringsverktøy. For eksempel kan øvre grenser for hva man tolererer av beitetrykk, være et konkret, og aktuelt styringsmål.

Som et mål på konfliktnivået mellom hjortevilt og innmark, kan felling av dyr som skadedyr eller i nødverge benyttes, som i de fylkeskommunale målsetningene.

Påkjørsler av hjortevilt i trafikken gir muligheter for etterprøvbare måltall. Som i de fylkesvise målsetningene, kan man enten ha et mål knyttet til maksimalt antall påkjørsler, eller at dyr drept i trafikken skal utgjøre en maksimal andel av dyr felt under ordinær jakt.

Fallviltfunksjonen i Hjorteviltregisteret kan være et nyttig hjelpemiddel i arbeidet med å kartlegge problemstrekninger, og med å få på plass avbøtende og forebyggende tiltak.

Interkommunalt samarbeid.

§ 4. «To eller flere kommuner bør samarbeide om felles mål for hjorteviltbestandene når det er hensiktsmessig å samordne bestandsplanleggingen over kommunegrenser. Fylkeskommunen kan pålegge kommuner å inngå slikt samarbeid hvis det regnes som nødvendig for å ivareta bestands- eller samfunnsmessige hensyn på et regionalt nivå».

Her gis ingen konkrete holdepunkter for hva dette innebærer. Fylkeskommunen er imidlertid gitt myndighet til å pålegge samarbeid mellom kommuner. Essensen i dette er igjen en oppfordring til en mer helhetlig forvaltning over større arealer, og at det skal være overordnede mål knyttet til dette. Dette behøver ikke bety at man skal gjennomføre et omfattende planarbeid.

Det vil i enkelte områder være kommuner som i større grad har utveksling av «felles dyr» over kommunegrenser, enn andre. Områder med kjente trekk fra vinter- og sommerbeiteområder, områder som har vært med i merkeprosjekt, eller der annen lokalkunnskap foreligger, kan være eksempler på slike. I rundskrivet til den nye

hjorteviltforskriften (Direktoratet for naturforvaltning 2012²), er såkalte «elg/hjorteregioner» nevnt som eksempel i denne sammenhengen. Slike regioner har ingen juridisk forankring, men er basert på frivillig samarbeid der enhetlig forvaltning er ønskelig.

Datoer og tidsfrister

§ 12. Valdansvarlig representant

Dersom det har skjedd endringer med valdets grenser, eiendomsforhold eller tellende areal i løpet av siste jaktår, skal valdansvarlig representant melde dette til kommunen innen 1. april.

§ 8. Fastsettelse av minsteareal og fellingskvoter

Kommunen fastsetter minstearealet for elg, hjort og rådyr i en forskrift. Det kan fastsettes ulikt minsteareal for ulike deler av en kommune. Forslag om endring av minsteareal skal fremmes innen 1. mars og fastsettes av kommunen innen 15. april.

§ 11. Søknad om godkjenning av vald

Søknad om godkjenning av vald for jakt på elg, hjort eller rådyr skal sendes kommunen innen 1. mai.

§ 15. Søknad om godkjenning av bestandsplanområde for elg og/eller hjort

Søknad om godkjenning av bestandsplanområde for jakt på elg og/eller hjort skal sendes kommunen innen 1. mai.

§ 13. Godkjenning av vald

Nye vald skal godkjennes innen 15. juni. Det er ikke anledning til å trekke en eidegom ut av et godkjent eller omsøkt vald etter utløpt søknadsfrist (1. mai).

§ 16. Godkjenning av bestandsplanområde

Kommunen skal godkjenne bestandsplanområder innen 15. juni. Godkjenningen gjelder inntil et eller flere vald utgår av samarbeidsavtalen, og kun så lenge alle valdene er godkjent av kommunen.

§ 18. Fellingstillatelsens gyldighet og fellesjaktavtaler

Alle fellingstillatelsene skal være sendt ut innen 15. juni og gjelder innen godkjent vald.

---

² Direktoratet for Naturforvaltning 2012. Rundskriv februar 2012. Viltloven – forvaltning av hjortevilt.

Ny hjorteviltportal

Direktoratet for naturforvaltning har åpnet en egen Hjorteviltportal (www.hjortevilt.no) som anbefales for å øke kompetansen i hjorteviltforvaltningen. Hjorteviltportalen er Norges overbyggende og samlende nettsted om hjortevilt. Portalen eies av **Direktoratet for naturforvaltning**, og driftes av **Stiftelsen Norsk Hjortesenter**.

Her kan man blant annet finne:

- Fakta om hjorteviltartene elg, hjort, villrein og rådyr.
- Praktisk informasjon om jakt og forvaltning av hjortevilt.
- Om hjortevilt i et samfunnsperspektiv.
- Nyheter om hjortevilt, både fra forskning og media.
- Skjemaer, rapporter og annet materiale.

Nettadressen er www.hjortevilt.no

Vedlegg.

Mål og retningslinjer for forvaltning av elg og hjort i Vest- Agder 2012 - 2015

Vedtatt av Hovedutvalget for Samferdsel, Areal og Miljø 1. februar 2012

Overordnet målsetting:

Vest-Agder fylke skal ha biologisk sunne bestander av elg og hjort som utgjør en berikelse i naturen. Bestandene skal være bærekraftige i forhold til beitetilgang og skal ikke medføre uakseptable konflikter med trafikk, landbruksnæring eller friluftsliv. Innenfor disse rammene skal elg og hjort forvaltes til beste for verdiskapning, lokale jegerinteresser og allmenne naturinteresser.

Elgens bestandskondisjon og produksjonsevne skal forbedres slik at jaktutbyttet over tid er stabilt og betydelig. Hjortebestanden skal økes til en tetthet hvor hjorten bidrar som et viktig jaktobjekt over hele fylket.

Delmål:

1) Fylkeskommunen som tilrettelegger og kontrollør

Fylkeskommunen skal gi kommuner, organisasjoner og bedrifter bistand, råd og veiledning i saker om viltforvaltning. Fylkeskommunen skal aktivt bidra med faglige innspill til kommunene, bestandsplanområder og jegere, samt legge til rette for samarbeid og FoU arbeid i regionen.

Alle kommunene skal innen 2013 benytte det nasjonale Hjorteviltregisteret til rapportering av fallvilt, "sett elg/hjort" og fellingsresultater. "Sett hjort" skal benyttes i alle kommuner med høyere fellingstall enn 30 hjort per år, men kan med fordel innføres ved lavere fellingstall. Fylkeskommunen har ansvar for at kommunene gjennomfører sine plikter i hjorteviltforvaltningen, med særlig vekt på å følge opp bruken av Hjorteviltregisteret.

2) Jaktorganisering

Etablere en forvaltningsstruktur hvor jaktfeltene (jaktlagene) inngår i bestandsplanområder som kan drive reell "stammevis" forvaltning. Det er et mål at innen 2015 skal 60 % av tellende areal ligge i bestandsplanområder som utgjør en naturlig avgrenset enhet eller har et areal som er minst 30x minstearealet for elg.

Grunneiere som organiserer jaktrettighetene i slike bestandsplanområder skal ha et reelt og betydelig handlingsrom i forvaltningen av elg og hjort.

3) Bestandskondisjon

Elgens kondisjon skal forbedres i løpet av målperioden 2012-15. Jaktutbyttet skal på denne måten økes i forhold til antall dyr i vinterstammen. Slaktevekten til kalver og 1,5-årige elg felt i målperioden skal vise stigende tendens og overstige henholdsvis 55 og 120 kg i 2015.

Hjortebestandens høye produktivitet skal opprettholdes. Man skal i løpet av målperioden legge grunnlaget for å overvåke hjortens bestandskondisjon ved å samle inn slaktevekter for hjort.

4) Elg/ hjort og trafikk

Minst mulig påkjørsler av elg og hjort både på vei og jernbane. Målet er at antall trafikkdrepte elg og hjort ikke skal overstige 2,5 % av jaktuttaket på fylkesnivå, eller 10 % i noen enkeltkommune, i perioden 2012-2015. Uavhengig av jaktuttakets størrelse er målet at maksimalt 25 elg og hjort årlig drepes som følge av kollisjoner med bil og motorsykel i målperioden.

Alle kommunene skal dokumentere og kartfeste trafikkulykker med elg og hjort i det nasjonale Hjorteviltregisteret.

5) Elg/ hjort og biologisk mangfold

Elg og hjort skal ikke utgjøre noen trussel mot det biologiske mangfoldet. Beiting fra elg og hjort skal ikke i utilbørlig grad fortrenge nøkkelarter for biologisk mangfold i skog som eksempelvis osp, eik og rogn.

6) Elg/ hjort og parasitter (flått og hjortelusflue)

Av hensyn til dyrehelse og friluftsliv skal tettheten av elg og hjort holdes på et nivå hvor de ikke gir vesentlige bidrag til uakseptabel ekspansjon av flått og hjortelusflue.

7) Elg/ hjort og skog/innmark

Det lave konfliktnivået mellom elg og hjort og skader på skog og innmark i Vest-Agder skal opprettholdes. Dersom mindre enn 5 elg og hjort årlig felles i nødverge eller som skadedyr tas det som tegn på et akseptabelt konfliktnivå.

8) Elg/ hjort som næring

Det er et mål at det tilbys et større spekter og omfang av jakttilbud. Jakttilbudet med høy grad av tilrettelegging og fokus på arbeidsplasser og inntjening for landbruksnæringen skal økes. Samtidig skal det være et godt tilbud av "tradisjonell bygdejakt" med lavere grad av tilrettelegging som aktivum for lokalbefolkningen.

9) Naturopplevelser og jegerrekruttering

Elgjakta (og hjortejakta) skal være et høydepunkt for jegere og lokalsamfunn. Jakta skal ha stor samfunnsaksept og føre lokale jakttradisjoner videre. Det skal være god spredning i kjønn og alder blant jegerne. I 2015 er målet at det skal være minst 3500 elgjegere og 2500 hjortejegere i Vest-Agder. Elg og hjort skal gi friluftsfolket fine naturopplevelser.